

A TANTÁRGY ADATLAPJA

ETIKAI KRITIKA (magyar nyelven)

Egyetemi tanév: 2026 – 2027

1. A képzési program adatai

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom (MONOSZAK)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	ETIKAI KRITIKA (magyar nyelven)				A tantárgy kódja	LLM4064
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil. Berszán István egyetemi tanár					
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Nagy Zoltán					
2.4. Tanulmányi év	2	2.5. Félév	4	2.6. Értékelés módja	Kollokvium	2.7. Tantárgy típusa Választható

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor/projekt	1
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					24
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összóraszása	56
3.8. A félév összóraszása	98
3.9. Kreditszám	4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, alkalmmilag vetítő, laptop, hangszórók
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	szemináriumi terem, vetítő, laptop, hangszórók

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Sz a k m a i / k u l c s - k o m p e t e n c i á k	• C.1.1. A fogalmak meghatározása, az irodalomelméleti és a komparatistikai szaknyelv jellegzetességeinek felismerése és példázása; a humántudományok interdiszciplináris elemzési módszereinek ismerete. • C.1.2. A világ- és összehasonlító irodalom változásainak és a központi témáinak meghatározása és leírása, a modern irodalomelmélet fogalmainak, nézőpontjainak és módszereinek leírása. • C.1.3. Az irodalomelmélet és a komparatistika fogalmainak alkalmazása a kutatásban és az irodalmi/kulturális jelenségek viszonylatában. Az irodalmi diskurzus kapcsolata a kulturális diskurzussal általában, valamint a tudományossal • C.1.4. A nézetek és elméleti irányzatok kritikai megközelítése az irodalom tanulmányozása során.
--	---

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

Tr a n s z v e r z á l i s k o m p e t e n c i á k	• CT.1. Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás egy összehasonlító irodalmi, irodalomelméleti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált. • CT.2. Kapcsolatteremtés csoportban; interperszonális kommunikáció és szerepvállalás.
---	---

6.2. Tanulási eredmények

Is m e r e t e k	A hallgató ismeri az irodalomtudomány etikai fordulatának meghatározó irányait.
K é p e s é s e g e k	A hallgató képes elméleti és kritikai reflexióval tájékozódni etika és kritika kapcsolatában, valamint etikai kritikai vizsgálatok elvégzésére megadott korpuszon.
Felel őssé g és önáll óság	A hallgató képes a fenti ismeretek és képességek alkalmazásával önállóan dolgozni.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• tájékozódás az etikai fordulat és a kortárs kritika viszonyaiban
--------------------------------------	--

7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	Az előadás egymást követő kritikai tendenciák sorában igyekszik elhelyezni a Lévinas nyomán kibontakozó etikai kritika változatait, illetve az előadó etikai kutatásai felől közelít kritika és etika viszonyához.
-------------------------------------	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Etika és irodalomtudomány viszonya	Problémafelvetés és a irodalomolvasó hallgatók érintettségének kiderítése	
Az etika kritikája és a kritika etikai vizsgálata		
Transzcendentális kritika és dekonstruktív kritika (Kant, de Man)	Fogalom-tisztázó magyarázat és a fogalmak, elméleti koncepciók olvasástechnikai alkalmazása.	
Archeológiai kritika (Foucault) és a történeti kritikák		
Médiatörténeti és médiaelméleti kritika (Kittler, Aarseth)		
<i>Histoire Croisée</i> (Werner, Zimmermann)		
Lévinas és az etikai kritika		
Etikusan olvasni		
Az olvasás aktív módja, az olvasás passzív módja és a passzivitás olvasása (Robert Eaglestone)		
Innováció, irodalom, etika (Derek Attridge)		
Narratíva és alteritás (Andrew Gibson)		
Az elbeszélt másikhoz való viszony		
Lévinas, az identitás kritikája és a genderelmélet		
Olvasat – Tóth Krisztina: <i>Lakatlan ember</i>		

Kötelező könyvészet

Geoffrey Galt Harpham: *Etika és irodalomtudomány*. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 499–520.

Robert Eaglestone: *Hibák: James, Nussbaum, Miller, Lévinas*. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 521–531.

Derek Attridge: *Innováció, irodalom, etika: viszonyulás a másikhoz*. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 532–550.

Andrew Gibson: *Narratíva és alteritás*. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 55–577.

Adam Zachary Newton: *Narratíva mint etika*. Helikon Irodalomtudományi szemle 2007/4. 578–616.

Andrei Pleșu: *Minima moralia*. Koinónia, Kolozsvár 2000.

Berszán István: Történeti kritika - időbeli tájékozódás. *Kalligram*, 2009/3. 70–75

Berszán István: Posztszekuláris gyakorláskutatás. *Kalligram* 2011/június, 84 –88.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
I. A Másik születése R. M. Rilke: <i>Archaikus Apolló-torzó</i> Derek Attridge: <i>Innováció, irodalom, etika: viszonyulás a másikhöz</i> . (Helikon, 2007/4, 532-551.		
II. Egy olvasáserotika etikája Roland Barthes: <i>A szöveg öröme</i> (Uő: <i>A szöveg öröme</i> . Osiris, Bp., 2001, 75–116. Kalmár György: <i>A szöveg-test elméletei</i> . In uő: „ <i>A női test igazsága. Tanulmányok a női test és az igazság figuratív kapcsolatának történetéből Chaucertől Derridáig</i> , 169– 199.)		
III. A megértés nőiessége John Donne: <i>XIX. Elégia</i> Kalmár György: <i>Testek és áthelyeződések</i> . In: uő, u.o. 135-160.		
IV. A megfigyelt és lehallgatott szubjektum etikája Cs. Gyimesi Éva: <i>Szem a láncban. Bevezetés a szekusdosziék hermeneutikájába</i> . Komp-Press, Kolozsvár, 2009. Michel Foucault: <i>A szubjektum és a hatalom</i> . In: Bókay Antal – Vilcsek Béla et all. (szerk.): <i>A posztmodern irodalomtudomány kialakulása</i> . Osiris, Bp. 2002, 396–410. Ajánlott olvasmány: Mekis D. János – Z. Varga Zoltán (szerk.): <i>Írott és olvasott identitás. Az önéletrajzi műfajok kontextusai</i> . L'Harmattan, Bp., 2008. Cristina Anisescu – Adelina Ștefan: <i>Integrating the Occurrence into the Reconstructed Narrative of a Securitate</i>		

File. In: István Berszán (ed.): <i>Orientation in the Occurrence</i>. Komp-Press, Cluj-Napoca, 2009, 142–156.		
V. Jelenlét-etika Hans Ulrich Gumbrecht: <i>Hangulatokat olvasni</i>. In: Prae 2013/3. 9- 25. (http://www.prae.hu/prae/content/journals/prae%2055%202013%2009%20nyomdai%20cmyk.pdf) Ajánlott olvasmány: Hans Ulrich Gumbrecht: <i>A jelenlét előállítása. Amit a jelentés nem közvetít</i>. Ráció, Bp., 2010. Hans Ulrich Gumbrecht: <i>Jelenlét a nyelvben (különös tekintettel a múlt jelenlétére)</i> In: Aetas, 28.évf. 2013, 1.szám http://epa.oszk.hu/00800/00861/00060/pdf/EPA00861_aetas_2013-01_178-186.pdf Frank R. Ankersmit: <i>A történelmi tapasztalat</i>. Typotex, Bp., 2014. Berszán István: <i>Olvasás-idők</i>. In uő: <i>Gyakorlás-kutatás</i>. Kalligram, Pozsony, 2013, 33–45.		
VI-VII. Művészet – sold out! A kultúra és a gazdaság etikai dimenzióinak néhány aspektusa Boris Groys: <i>Műalkotás és áru</i>. In: http://aszem.info/2016/02/boris-groys-mualkotas-es-ar/ Boris Groys: <i>Művészet és pénz</i>. In: http://aszem.info/2016/03/boris-groys-muveszet-es-penz/ Ajánlott olvasmány: Berszán István: <i>Poszt-szekuláris gyakorláskutatás</i>. In uő: <i>Gyakorlás-kutatás</i>. Kalligram, Pozsony, 2013, 107–118. Boris Groys: <i>Művészet és pénz</i>. In: http://aszem.info/2016/03/boris-groys-muveszet-es-penz/		

Boris Groys: <i>Despre nou. Eseu de economie culturală</i> . Idea Design&Print, Cluj, 2003.		
---	--	--

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, a tanfelügyelőkkel, igazgatókkal, gyakorlótanárokkal és irodalmi folyóiratszerkesztőkkel folytatott évi tanácskozás alapján hangsúlyosabbá vált:

- a kritikai reflexió és a történeti tájékozódás képességeinek fejlesztése
- az ismeretek alkalmazási készségeinek fejlesztése, az írott szöveg minőségének fokozatos javítása.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
	Jártasság a témában és a szakirodalomban; a megadott vizsgafeladatra koncentráció; az érvelés logikája	kollokvium	50%
10.5 Szeminárium / Labor	Aktív jelenlét	bemutató + teszt	50%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• A kötelező szakirodalom elolvasása • Az alapfogalmak helyes értelmezése • Jelenlét a szemináriumon (1 hiányzás megengedett) • a félév során egyszer szemináriumi vitaindítót tartani • 7-8 oldalas dolgozat megírása/teszt			

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Facultatea de Litere
Str. Horea nr. 31
400202, Cluj-Napoca
<https://lett.ubbcluj.ro>

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Kitöltés időpontja:
2025. 02. 05.

.....

.....

.....

.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 02. 07.

Intézetigazgató:

.....

.....

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása